

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3559/24
28.5.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Сање Кнежевић Јојић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Ђокић, адвокат из Београда, Луке Вукаловића, бр. 8, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Миодраг Стевић, адвокат из Београда, Булевар Маршала Толбухина бр. 26, ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П 3597/22 од 27.3.2024. године, у седници већа одржаној дана 28.5.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 3597/22 од 27.3.2024. године, у ставу првом изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепног поступка, као неоснован.

Образложење

Изреком побијане пресуде, у ставу првом, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено је да је ништав члан 1 став 1 Уговора о доживотном издржавању закљученог између ББ, као даваоца издржавања и ВВ, као примаоца издржавања, овереног пред Петим општинским судом у Београду под ЗР 593/97 од 17.9.1997. године, у делу којим је пок. ВВ располагала преко 1/6, а до 2/3 идеалних делова стана број 1, дворишног дела сутерена без гараже, као и таванског простора, који се налазе у кући, у улици ... у ..., на кат. парцели број ... КО ..., а све сходно Уговору о ортачкој изградњи Ов. бр.3490/63 од 3.8.1963. године, закљученим пред Другим општинским судом. Ставом другим изреке пресуде, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништав члан 1 став 1 Уговора о доживотном издржавању закљученог између ББ као даваоца издржавања и ВВ, као примаоца издржавања, овереног пред Петим општинским судом у Београду под ЗР 593/97 од 17.09.1997. године у делу у којем је покојна ВВ располагала са 1/6 идеалних делова и то стана број 1, дворишног дела сутерена без гараже, као и таванског простора који се налазе у кући у улици ... у ... на кат. Парцели... КО ..., а све сходно уговору о ортачкој изградњи Ов 3490/63 од 3.8.1963.

године, Други општински суд. Ставом трећим изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени, побијајући је, како произлази из садржине жалбе, у ставу првом изреке, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба туженог неоснована.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, као ни битна повреда одредаба поступка из тачке 12 истог члана, на коју се неосновано жалбом туженог указује, с обзиром на то да је првостепени суд за своју одлуку дао јасне разлоге о одлучним чињеницама, па се правилност и законитост исте могу са сигурношћу испитати.

Према чињеничним наводима тужбе и стању у списима, мајка парничних странака, сада пок. ВВ је са сином ББ, овде туженим, закључила Уговор о доживотном издржавању, дана 9.9.1997. године, који је оверен у Петом општинском суду у Београду, у предмету ЗР 593/97, дана 17.9.1997. године. Овим Уговором, сада пок. ВВ обавезала се да ББ, овде туженом, као накнаду за примљено издржавање, после смрти пренесе у својину право ванкњижног власништва на 2/3 идеалних делова стана број 1, дворишног дела сутерена без гараже, као и таванског простора, који се налазе у кући у улици ... у ..., на кат. парцели број ... КО ..., а све сходно Уговору о ортачкој изградњи Ов.бр. 3490/63 од 3.8.1963. године, овереним од стране Другог општинског суда. Уговорне стране су се сагласиле да уколико у временском периоду након закључења овог Уговора правоснажним судским одлукама буде умањен сувласнички удео примаоца издржавања на предметним непокретностима, прималац издржавања ће овим уговором после смрти пренети на даваоца издржавања тако умањени идеални део на непокретностима. Непокретност која је предмет Уговора о доживотном издржавању, чинила је заоставштину оца парничних странака и супруга сада пок. ВВ, ГГ, а стечена је током трајања брака родитеља парничних странака. Отац странака ГГ преминуо је дана 19.6.1996. године, а решењем Другог општинског суда у Београду О бр. 2999/02 од 17.4.2003. године, расправљена је његова заоставштина коју су, између осталог чинила и сва права са 1/2 идеалног дела на основу решења Одељења за комунално стамбене послове Народног одбора Општине Чукарица 05/1 бр. 68/769-63 од 25.7.1963. године, којим је издато одобрење за изградњу ДД и ГГ да могу по извршности овог решења на парцели број 592- део КО ..., извршити изградњу стамбене зграде висине П+1 спрат. За наследнике по основу закона су оглашени супруга оставиоца ВВ и синови оставиоца ББ и АА, сви са по 1/3 идеалних делова. Породична стембена зграда саграђена је на кат. Парцели ... КО ... и у катастру непокретности, као сувласници, уписани су ДД, ЂЂ, ВВ, АА и ББ. Тужилац сматра да је његова мајка, сада пок. ВВ већ у време закључења предметног уговора знала да нема ванкњижно право власништво на 2/3 идеалних делова предметних непокретности, већ на 1/3 идеалних делова, те да је тужени закључењем овог уговора имао за циљ да осујети тужиоца да оствари наследна права која му по закону припадају, због чега је и тражио да се утврди ништавост предметног

Уговора о доживотном издржавању.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, позивајући се на одредбу члана 212 Закона о наслеђивању, оценио да је у тренутку закључења побијаног Уговора о доживотном издржавању сада пок. ВВ била власник стана који се налази у кући саграђеној на кат. Парцели ... КО ... са 1/6 идеалних делова, па да је сходно томе могла да располаже само својим уделом од 1/6, а не са 2/3 идеалних делова. Полазећи од тога да нико не може располагати већим правом од оног које му припада, првостепени суд је закључио да је предметни уговор ништав у делу којим је пок. ВВ располагала преко 1/6, до 2/3 идеалних делова предметног стана, па је применом одредбе члана 103 став 1 Закона о облигационим односима донео одлуку као у ставу првом изреке побијане пресуде. Приликом одлучивања, суд је имао у виду да је предметна непокретност стечена током трајања брака родитеља парничних странака и да као таква представља заједничку имовину супружника, али како сада пок. ВВ, као ни њени наследници нису водили судски поступак ради утврђења стицања права својине током трајања брака, то је сада пок. ВВ била власник непокретности на предметном стану само у обиму удела који је наследила из свог пок. супруга ГГ. Такође, суд је узео у обзир да је Привременим уговором о куповини и продаји овереним пред Другим општинским судом у Београду Ов бр. 3185/64 од 10.07.1964. године, ГГ продао 1/8 куће у изградњи на кат. Парцели ... КО ... ЕЕ, али је оценио да ова околност није од значаја за доношење другачије одлуке, с обзиром на то да предметни уговор по својој правној природи представља предуговор, а купац из наведеног уговора ЕЕ није уписан у катастар непокретности као власник на предметној непокретности.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право и то одредбе чл. 194. и 212. Закона о наслеђивању и чл. 103. и 105. Закона о облигационим односима, када је закључио да је захтев тужиоца делимично основан.

Наиме, одредбом члана 206 Закона о наслеђивању прописано је да се смрћу човековом отвара његово наслеђе, док је одредбом члана 212 истог закона прописано да заоставштина прелази по сили закона на оставиоачеве наследнике у тренутку његове смрти.

Одредбом члана 103 став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку и другим обичајима ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго, док је одредбом члана 105 став 1 истог закона прописано да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

Одредбом члана 3 став 1 Закона о основама својинскоправних односа прописано је да власник има право да своју ствар држи, да се њоме користи и да њоме располаже у границама одређеним законом.

У конкретном случају, титулар права својине на имовини која је обухваћена уговором о доживотном издржавању био је отац парничних странака, супруг пок. ВВ,

ГГ, који је преминуо 1996. године, али његова заоставштина није била расправљена у време закључења спорног Уговора. Међутим, сходно цитираним одредбама Закона о наслеђивању, заоставштина пок. ГГ прешла је на његове наследнике тренутком његове смрти, па је прималац издржавања, ВВ, у тренутку закључења спорног уговора била сувласник са 1/6 идеалних делова стамбене зграде висине П+1 спрат у ..., којим делом је једино и могла располагати. У прилог томе да је ВВ била свесна да висина сувласничког удела на имовини којом располаже није коначно утврђена, говори и одредба чл. 2 спорног Уговора у којој су се уговарачи сагласили да ће, уколико у временском периоду након закључења Уговора правоснажним судским одлукама буде умањен сувласнички део примаоца издржавања на предметним непокретностима, прималац издржавања после смрти пренети на даваоца издржавања тако умањени идеални део на непокретностима.

Следом изнетог, а полазећи од једног од основних начела облигационог и стварног права да нико не може пренети на другог више права него што сам има („Nemo plus iuris transferre potest quam ipse habet“), правилно је првостепени суд применио материјално право када је утврдио да је Уговор о доживотном издржавању делимично ништав. Ово стога што ВВ, као прималац издржавања, није могла располагати имовином на којој није власник, јер за то није имала правни основ – није имала својину, а тиме ни правну моћ да пренесе то право на другог, осим оног удела који је стекла наслеђивањем.

Неосновани су стога жалбени наводи туженог да је суд прекорачио тужбени захтев када је одлучио о делимичној ништавости уговора, јер је ВВ, као прималац издржавања, могла располагати својим сувласничким уделом који је био одредив и накнадно тачно опредељен донетим оставинским решењем. Сходно томе, а како је ништав само део уговора, којим је располагала имовином у већем обиму од оног који је стекла, то је, сходно одредби чл. 104. ЗОО ништав само онај део који се односи на туђу имовину, док остатак уговора остаје на снази, јер тај део није био одлучујући за закључење уговора у целини.

Неносновани су и жабени наводи туженог да првостепени суд није правио разлику између апсолутне и релативне ништавости уговора. Ово из разлога што се првостепени суд у образложењу своје одлуке позвао на одредбу члана 103 Закона о облигационим односима када је оценио да је предметни уговор делимично ништав. Суд је поступао у оквирима постављеног тужбеног захтева за утврђење ништавости уговора и ценио постојање разлога за апсолутну ништавост уговора, док се разлози релативне ништавости испитују само по захтеву странке за поништај уговора, а што овом тужбом и није тражено. Стога се наводима жалбе туженог неосновано истиче да суд није могао утврдити делимичну ништавост уговора позивајући се на разлоге који воде апсолутној ништавости, с обзиром на одредбу 104. ЗОО, која изричито прописује да ако је ништав само део уговора, а тај део није био одлучујући за закључење уговора у целини, остатак уговора остаје на снази.

Супротно жалбеним наводима, првостепени суд је правилно протумачио садржину уговора о доживотном издржавању и у погледу обима удела којим је ВВ, као прималац издржавања, могла располагати. Наиме, како је предмет наслеђивања иза пок. ГГ био 1/2 идеалног дела на свим правима из решења Одељења за комунално стамбене

послове Народног одбора Општине Чукарица 05/1 бр. 68/769-63 од 25.7.1963. године, којим је издато одобрење за изградњу ДД и ГГ да могу по извршности овог решења на парцели број ...- део КО ..., извршити изградњу стамбене зграде висине П+1 спрат, то је наслеђивањем 1/3 овако опредељене заоставштине ВВ постала сувласник са 1/6 идеалних делова, а којим уделом је једино и могла располагати.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер сматра да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из члана 396 став 1 и 2 ЗПП-а.

Са свега изложеног, Апелациони суд је на основу одредбе члана 390 Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу првом изреке ове пресуде.

Разматрајући побијану пресуду, Апелациони суд је уочио да је у ставу другом изреке, који није побијан жалбом, дошло до очигледне грешке у писању тако што је одбијен тужбени захтев и утврђено да је ништав члан 1 став 1 Уговора о доживотном издржавању у делу којим је покојна ВВ располагала са 1/6 идеалних делова, коју грешку првостепени суд у сваком тренутку може исправити, сходно одредби члана 362 Закона о парничном поступку.

С обзиром на исход жалбеног поступка, Апелациони суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка, па је на основу одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Светлана Павић с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић